

BOSNA I HERCEGOVINA

NEVIDNA VODA 2008

Na speleološkom logoru koji je trajao od 9. do 17. kolovoza 2008. istražena je jama Nevidna voda ukupne dubine 653 metra. Logor je održan na dijelu planine Dinare poviše sela Odžak udaljenog 20 km od Livna. Prethodna istraživanja provedena su kroz ljeta 2005. i 2006. godine. Ovo ljeto, u spomenutom razdoblju, pod vodstvom HPD "Mosor" iz Splita organizirano je višednevno istraživanje jame koje je okupilo brojne članove i drugih speleoloških udruga iz RH: PDS "Velebit" (Zagreb), HPD "Mihovil" (Šibenik), HPD "Imber" (Omiš), PK "Split" (Split), HPD "Profunda" (Brač), Hrv. biospeleološko društvo (Zagreb), HPD "Željezničar" (Zagreb), SD "Špiljar" (Split) i HPD "Dubovac" (Karlovac). Naravno, realizacija logora ne bi bila moguća bez velike pomoći domaćina na terenu – članova PD "Cincar" iz Livna i vrlo susretljivih stanovnika Odžaka.

Jama Nevidna voda je najdublji speleološki objekt na području BiH. Zbog svoje iznimne ljepote i raznolikosti podzemnih tvorevina – kanala, vodenih tokova, dugih vertikala i brojnih sigastih ukrasa spada u najzanimljivije i najljepše ikad otkrivene podzemne prostore. Jedan od najvećih fenomena je 140 metarski vodopad koji se gotovo nepresušno obrušava u dubinama ove jame. Samo dno – kraj jame, čini veliko jezero promjera preko 40 m, zasad još neutvrđene dubine. Pretpostavka je da je voda u njemu u direktnoj vezi s vodom iz umjetnog jezera Buško blato. Razina vode u podzemnom jezeru prati režim rada hidroelektrane Orlovac.

Ovaj brzi opis vjerojatno ne može ni približno opisati ovu kršku ljepoticu pa evo još nekoliko riječi. Zanemari li se uski most koji dijeli ulaz na dva dijela dobit će se grotlo dugo oko 150 metara a široko 30. Ulazna vertikala, ako uđemo na manji, istočni ulaz iznosi 160 m. Ne treba vam nikakva rasvjeta do te dubine. Dapače, zrake Sunca u ljetnim, popodnevnim satima dopiru preko stotinu metara u dubinu stvarajući neopisiv ugođaj obasjavajući mokre, glatke, sive zidove jame, na mjestima obrasle debelim slojem mahovine. Negdje, s visoka, iz nejasne

Ulazna vertikala (P163) u Nevidnu vodu

foto: SO HPD Mosor, Split

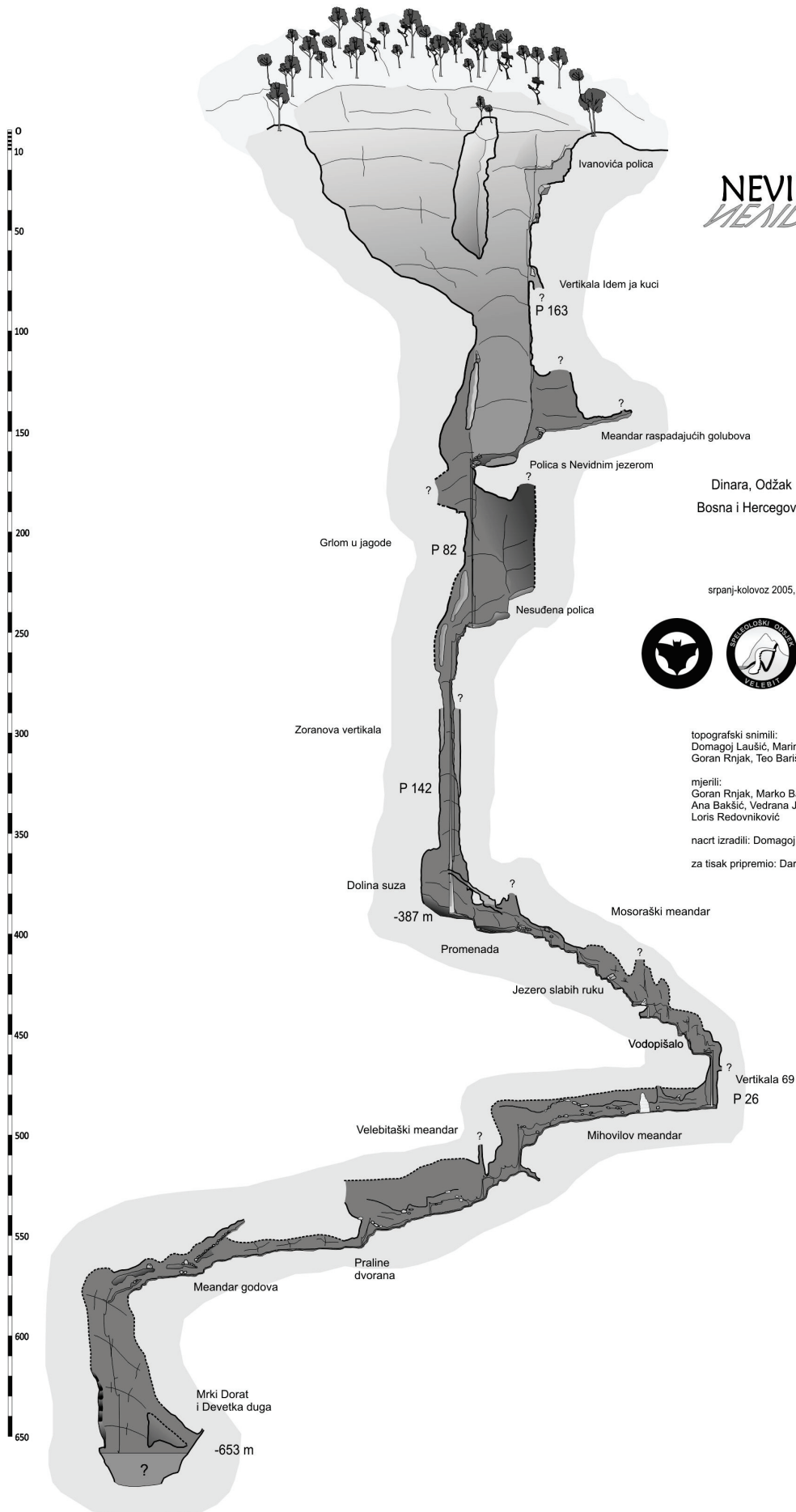
pukotine cijedi se voda. Kapljice dugo lete kroz sjajnu vertikalu i padaju u veliko jezero stvarajući bezbroj treptavih valova.

Nove dvije, duge i široke vertikale vode nas duboko, vrlo duboko. Voda se neprestano cijedi, teče, nestaje u dubini. U slučaju kišnog vremena dolje je vrlo opasno. Ne mogu ni opisati tutnjavu vodopada što nas je više puta dohvatio. Ipak, pazite li na vrijeme i ne dozvolite li da vas voda iznenadi, spustit ćete se do 380 metara dubine i ući u nevjerovatan meandar. Maleni skokovi vode sve dublje i dublje. Pred vama se otkrivaju predivni oblici i boje. Taj kanal kao da je bezbroj puta prekrila sigovina koju je, uvijek iznova, uglačala voda. Tolikoj godova, krugova, oblutaka; crvena, smeđa, siva, žuta boja pratit će vas cijelim putem. Dolje duboko kanal je už i dalje idu oni spremniji, iskusniji. Samo oni će vidjeti završnu vertikalu, ispranu, išibanu vodom do glatkog sjaja, duboku 60-ak metara. Na njenom

kraju stat će pred crnilom ogromnog jezera od kojega se koža lagano ježi. To je kraj puta u dinarske dubine, 653 metra od svjetla dana...

Za njeno istraživanje korišteno je gotovo kilometar užeta uz mnoštvo pripadajuće speleološke opreme. Za dugotrajan rad u podzemlju organiziran je i podzemni bivak – logor na dubini od 390 m koji je služio za daljnja istraživanja na većim dubinama. Speleolozi su neprestano boravili u njemu od čega je jedna radna grupa provela čak četiri dana duboko pod zemljom bez izlaza na površinu. U samom procesu istraživanja neprestano se izmjenjivalo i neposredno sudjelovalo 20 speleologa. Za istraživanje jezera na dnu jame korišten je i čamac.

Jama Nevidna voda još je jedan dokaz iznimnog prirodnog bogatstva cijelog Dinarskog sustava. Za vrijeme posljednjeg istraživanja pregledani svi otkriveni odvojci

NEVIDNA VODA
ADOV ANTIUM

Dinara, Odžak
Bosna i Hercegovina

srpanj-kolovoz 2005, 2006, 2008

topografski snimili:
Domagoj Laušić, Marin Glušević, Luka Mudronja
Goran Rnjak, Teo Barišić, Ivica Radić

mjerili:
Goran Rnjak, Marko Babić, Davor Cvitančić
Ana Bakšić, Vedrana Jerić-Miloš, Katja Milišić
Loris Redovniković

nacrt izradili: Domagoj Laušić i Goran Rnjak
za tisak pripremio: Darko Bakšić

i sumnjiva mjesta. Nije pronađeno ništa značajnije što bi povećalo dubinu odnosno dužinu jame. Međutim, vjerujem da će još generacije speleologa pohoditi ovu bezdan i svjedočiti njenom jedinstvenom prostoru.

Marin Glušević,
Speleološki odsjek HPD Mosor
Split

Detalj iz Nevidne vode

foto: Arhiva SO HPD Mosor, Split

Detalj iz jame Saragato (- 875 m) smještene u Apuanskim alpama foto: Ivan Glavaš

ITALIJA

NOVA TISUĆICA U TOSKANI

Abisso Chimera ime je nedavno istražene jame u Apuanskim Alpama u središnjoj Italiji. Dubina joj je 1006 metara, a doseglo ju je krajem rujna 2008. godine nekoliko pojedinaca iz Torina, Garfagnane, Brescie i Firenze. To je trenutno 11. tisućica u Italiji, od čega ih je čak 8 na području Apuanskih Alpi u Toskani.

Ivan Glavaš
Speleološka udruga "Spelunka"
Opatija